

*Motor voor versterking kennismaatschappij*

# Steeds meer praktijkgericht onderzoek op hogescholen

*De omvang van het praktijkgericht onderzoek op groene hogescholen neemt snel toe.*

*Van onderwijsinstelling gaan hogescholen meer en meer naar kennisinstelling.*



TEKST  
jan nijman

*‘Hbo-onderwijs zonder praktijkgericht onderzoek is bijna ondenkbaar. Studenten leren zo kritisch nadenken, analyseren en het maakt ze nieuwsgierig’*

**C**AH-studenten Jasper Thijs en Gijsbert van den Berg onderzochten of energiebesparing mogelijk is bij melkveebedrijven. En Vera van Stokkom, student van INHolland Delft, onderzocht de relatie tussen osteoporose en voeding. Vóór 2001, toen de eerste lectoraten werden ingesteld, was het uitzonderlijk dat

## ‘Je moet doorvragen’

**Gijsbert van den Berg** deed als student onderzoek naar het energieverbruik bij melkveebedrijven. “Nee, ik kwam naar de CAH om het melkveebedrijf van mijn ouders over te nemen. De keuze voor de opleiding dier- en veehouderij ligt dan voor de hand. In het laatste jaar - ik ben nu een half jaar afgestudeerd - kwamen Jasper Thijs en ik met echt praktijkgericht onderzoek in aanraking. Terugkijkend heb ik daar veel van geleerd waar ik veel aan heb, ook als ik kijk naar de bedrijfsvoering van het melkveebedrijf.”

“Begeleid door een medewerker van DLV hebben we een energiescan op zestig melkveebedrijven uitgevoerd in Overijssel. Conclusie was dat het energieverbruik op een bedrijf van honderd melkkoepen kan uiteenlopen van 30.000 tot 60.000 kWh. Dat is nogal wat.”

“Naast deze praktische kennis, hebben we vooral onszelf communicatief ontwikkeld. Je bent voortdurend met veehouders in gesprek. Je neemt niet alles klakkeloos voor waar aan, je moet doorvragen. En je leert samenwerken.”

*Gijsbert van den Berg (l) heeft zichzelf vooral communicatief ontwikkeld tijdens zijn onderzoek naar energieverbruik bij melkveebedrijven. “Je bent voortdurend met veehouders in gesprek. Je leert doorvragen en samenwerken.”*

hbo-instellingen in Nederland onderzoek uitvoerden. Dat is nu anders. Zo bepaalt het praktijkgericht onderzoek dat de CAH in Dronten uitvoert steeds sterker de innovatierichting van de instelling. Dat zegt Wiggele Oosterhoff, die als onderzoeksprogrammameider verantwoordelijk is voor de ontwikkeling van dat onderzoek.

### Impuls

Onderzoek, en vooral praktijkgericht onderzoek, is een middel om kennis te ontwikkelen, om de kennis van docenten actueel te houden. Dat is nodig omdat kennis een steeds kortere houdbaarheidsdatum heeft. De halfwaardetijd van kennis van een afgestudeerde hbo’er is vijf tot zes jaar. “Het belang van onderzoek wordt steeds meer erkend door studenten en docenten”, vertelt Gerry Kouwenhoven van INHolland in Delft. “Docenten bouwen kennis op. Het helpt hen te weten wat er in de buitenwereld speelt. En studenten ontwikkelen vaardigheden. Het maakt hen nieuwsgierig. Nieuwsgierigheid is van belang om op de hoogte te blijven.” Door studenten onderzoek te laten doen leren ze analyseren, kritisch naar feiten kijken en reflecteren.

Dat is de reden waarom de meeste hbo-studenten verplicht zijn een zelfstandig onderzoek uit te voeren. Zo participeren tweedejaars studenten in Delft in een praktijkgericht onderzoek. Bij de CAH is dat in het derde studiejaar. Bovendien krijgen de studenten ondersteunende lessen waarin ze leren een onderzoeksplan en een onderzoeksverslag te schrijven. En om onderzoeksresultaten statistisch te analyseren, krijgen ze les in het statistische computerprogramma SPSS. Als afstudeerproject moeten studenten in Dronten en Delft zelfstandig een

onderzoek uitvoeren. De afstudeeropdrachten van de HAS-studenten in Den Bosch zijn opdrachten van bedrijven, vaak is dat ook onderzoek. “Natuurlijk worden de meeste studenten geen onderzoeker,” zegt Oosterhoff, “daar komen ze ook niet voor naar onze school. Maar het is wel belangrijk voor hun netwerk. Ze ontwikkelen hun competenties die nodig zijn voor de kennissamenleving.”

De komst van lectoren op hogescholen is een belangrijke impuls geweest voor het ontwikkelen van het praktijkgericht onderzoek, op alle groene hogescholen. Zij nemen bij hun benoeming - naast ervaring als onderzoeker en vakinhoudelijke expertise - een relevant netwerk mee. Ze zijn daardoor in staat een thema binnen de instelling aan te zwengelen, onderzoek te initiëren en onderwijs in verbinding te brengen met de praktijk. Godfried Hijl, directeur HAS Kennistransfer in Den Bosch vindt dat laatste, de verbinding met de praktijk, de belangrijkste reden om onderzoeksopdrachten binnen te halen.

### Innovatie

Lectoren hebben om die reden een steeds belangrijker rol binnen hogescholen gekregen. “Aanvankelijk zaten lectoren binnen instellingen vaak wat op een eilandje”, vindt Oosterhoff. “Nu vallen de schotten tussen onderzoek en onderwijs weg.” Nu hun rol belangrijker wordt, zie je een toename van het aantal lectoren. De CAH is in een jaar tijd gegroeid van één naar vier lectoraten. HAS Den Bosch heeft het afgelopen jaar twee nieuwe lectoren benoemd en zeer recent benoemden ook Stoas Hogeschool en INHolland elk een nieuwe lector.

Lectoraten leggen dus verbindingen met de praktijk. Ze zijn gekoppeld aan een kenniskring van



Door zelf onderzoek te doen heeft Vera van Stokkom geleerd heel kritisch te kijken naar de waarde van wetenschappelijke bronnen. "Het heeft echt verdieping gegeven"

## ‘Echt verdieping’

**Vera van Stokkom** heeft een half jaar onderzoek gedaan naar het verband tussen voeding en gezondheid. "Een hbo-opleiding zonder zelfstandig onderzoek kan niet. Als je niet in staat bent zelf een onderzoek op te zetten, zou ik niet weten wat een bedrijf aan je heeft. Je leert in een onderzoek zelf projecten opzetten."

"Ik heb voor mijn studie Food and Business (INHolland, Delft) literatuuronderzoek gedaan naar osteoporose of botontkalking en de relatie met voeding. Uit dat onderzoek zijn adviezen voortgekomen. Ik heb een boekje geschreven over osteoporose. De osteoporosestichting was er enthousiast over. Verder heb ik in het verlengde van dit onderzoek meegewerkt aan de invulling van het curriculum voor de opleiding Food, Commerce & Technology."

"Door dit onderzoek heb ik geleerd heel kritisch te kijken naar de waarde van wetenschappelijke bronnen. Dit onderzoek heeft echt verdieping gegeven. Die kennis gebruik ik nu bij mijn werk als projectmedewerker bij INHolland."

experts, vertegenwoordigers uit de beroepspraktijk en docenten. Dat maakt dat het onderzoek op hbo-instellingen - die sowieso al een flink netwerk in de beroepspraktijk hebben - sterk praktijkgericht is. Het hbo is bij uitstek geschikt om verbanden tussen onderzoek, onderwijs en beroepspraktijk te leggen, zo vindt de Stichting Innovatie Alliantie (SIA). Met de RAAK-regeling\* wil deze stichting praktijkgericht onderzoek stimuleren. Ook groene hogescholen maken er gebruik van. De RAAK-projecten zorgen dat kennis van hogescholen voor het MKB een steeds belangrijkere bron voor innovatie is, zo blijkt uit een rapport van de HBO-raad.

Het praktijkgerichte onderzoek functioneert zo als motor voor de versterking van de kennismaatschappij. Hogescholen zijn meer en meer kennisinstelling. En onderzoek is een aanzet voor innovatie in het onderwijs. Steeds meer hbo-docenten zijn op de een of andere manier betrokken bij onderzoek. "Zij erkennen het belang van onderzoek", vertelt Kouwenhoven. "Het enthousiasme groeit." Oosterhoff: "Het is toegepast onderzoek waarvoor ze contact leggen met de opdrachtgevende partij."

### Toekomst

Volgens cijfers van de HBO-raad was in 2008 tien procent van de docenten betrokken bij onderzoek. Gemiddeld was er toen voor 1714 studenten een fulltime lector. De gemiddelde aanstellingsomvang van een lector is nu 0,6 fte. De raad ambieert één fulltime lector voor

720 studenten in 2015 en twintig procent van de docenten actief in het onderzoek.

HAS Den Bosch heeft nu negen lectoren op 1700 studenten. De CAH heeft vier lectoren op 1500 studenten. INHolland zou vier lectoren willen op ongeveer 500 studenten. Daarmee halen ze ruimschoots de ambities van de HBO-raad. Het is ook in lijn met de aanbevelingen uit het rapport van de Commissie Veerman, die adviseert te investeren in onderzoek omdat dit onmisbaar is voor de Nederlandse concurrentiepositie.

Een andere aanbeveling uit het rapport is een profiel kiezen op grond van expertise. CAH Dronten heeft dat nadrukkelijk gedaan door de keuze voor 'Verantwoord ondernemen en gezond samen-leven'. Oosterhoff, tot slot: "Elk woord heeft een betekenis die voor ons leidend is, vandaar ook samen-leven met een streepje. Het sluit naadloos aan bij onze merkbelofte 'The Economy of Life'. Het gaat om ondernemerschap, om verantwoording naar de samenleving, naar bedrijven en ook naar jezelf. Om *people, planet en profit*, maar vooral om de kwaliteit van de relaties daartussen. Het praktijkgericht onderzoek is een middel om de transitie van onderwijs- naar kennisinstelling te maken. Essentieel voor de ontwikkeling van onze instelling."

> [Kijk voor links en downloads bij dit artikel op www.groenonderwijs.nl](http://www.groenonderwijs.nl) > editie 5

\* RAAK: Regionale Aandacht en Actie voor Kenniscirculatie

advertentie



**CPS**

Onderwijsontwikkeling en advies

Groen onderwijs  
**CPS**

Blijvend resultaat 

CPS | T [033] 453 43 43 | E [cps@cps.nl](mailto:cps@cps.nl) | [www.cps.nl](http://www.cps.nl)